C/2025/3984

20.8.2025

NEUVOSTON SUOSITUS

annettu 8 päivänä heinäkuuta 2025,

Ranskan talous-, sosiaali-, työllisyys-, rakenne- ja finanssipolitiikasta

(C/2025/3984)

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 121 artiklan 2 kohdan ja 148 artiklan 4 kohdan,

ottaa huomioon talouspolitiikan tuloksellisesta yhteensovittamisesta ja monenvälisestä julkisen talouden valvonnasta sekä neuvoston asetuksen (EY) N:o 1466/97 kumoamisesta 29 päivänä huhtikuuta 2024 annetun Euroopan parlamentin ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2024/1263 ([1]) ja erityisesti sen 3 artiklan 3 kohdan,

ottaa huomioon Euroopan komission suosituksen,

ottaa huomioon Euroopan parlamentin päätöslauselmat,

ottaa huomioon Eurooppa-neuvoston päätelmät,

ottaa huomioon työllisyyskomitean lausunnon,

ottaa huomioon talous- ja rahoituskomitean lausunnon,

ottaa huomioon sosiaalisen suojelun komitean lausunnon,

ottaa huomioon talouspoliittisen komitean lausunnon,

sekä katsoo seuraavaa:

Yleisiä näkökohtia

(1) Asetuksessa (EU) 2024/1263, joka tuli voimaan 30 päivänä huhtikuuta 2024, täsmennetään tavoitteet talouden ohjausjärjestelmälle, jolla pyritään edistämään tervettä ja kestävää julkista taloutta, kestävää ja osallistavaa kasvua sekä resilienssiä uudistusten ja investointien avulla sekä ehkäisemään liiallisia julkisen talouden alijäämiä. Asetuksessa säädetään, että neuvosto ja komissio suorittavat talouspolitiikan eurooppalaisen ohjausjakson yhteydessä monenvälistä seurantaa Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen, jäljempänä 'SEUT', tavoitteiden ja vaatimusten mukaisesti. Eurooppalaiseen ohjausjaksoon sisältyy erityisesti maakohtaisten suositusten laatiminen ja niiden noudattamisen valvonta. Asetuksella edistetään myös kansallista sitoutumista finanssipolitiikkaan, painotetaan keskipitkää aikaväliä sekä parannetaan noudattamisen valvonnan vaikuttavuutta ja johdonmukaisuutta. Kunkin jäsenvaltion on toimitettava neuvostolle ja komissiolle kansallinen keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteellinen suunnitelma, joka sisältää sen finanssipolitiikkaa, uudistuksia ja investointeja koskevat sitoumukset neljäksi tai viideksi vuodeksi jäsenvaltion vaalikauden kestosta riippuen. Näihin suunnitelmiin sisältyvien nettomenopolkujen ([2]) on täytettävä asetuksen vaatimukset, joita ovat vaatimus saada julkinen velka sopeutuskauden päättymiseen mennessä uskottavalle lasku-uralle tai pitää se tällaisella uralla taikka saada se pysymään maltillisella tasolla alle 60 prosentissa suhteessa bruttokansantuotteeseen (BKT) ja vaatimus saada julkisen talouden alijäämä suhteessa BKT:hen supistumaan alle perussopimuksessa asetetun 3 prosentin viitearvon ja/tai pysymään sen alapuolella keskipitkällä aikavälillä. Jos jäsenvaltio sitoutuu toteuttamaan asianmukaisen uudistusten ja investointien kokonaisuuden asetuksessa säädettyjä kriteerejä noudattaen, sopeutuskautta voidaan pidentää enintään kolmella vuodella.

([1]) EUVL L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.

([2]) Nettomenot sellaisina kuin ne on määritelty asetuksen (EU) 2024/1263 2 artiklan 2 alakohdassa: 'nettomenoilla' tarkoitetaan julkisia menoja ilman i) korkomenoja, ii) harkinnanvaraisia tulopuolen toimenpiteitä, iii) unionin ohjelmista aiheutuvia menoja, jotka katetaan täysin unionin rahastoista saatavilla tuloilla, iv) unionin rahoituksen piiriin kuuluvien ohjelmien yhteisrahoituksesta johtuvia kansallisia menoja, v) työttömyysetuusmenojen suhdanteesta johtuvia osatekijöitä sekä vi) kertaluontoisia ja muita väliaikaisia toimenpiteitä.

(2) Euroopan parlamentin ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/241 ([3]), jolla perustettiin elpymis- ja palautumistukiväline, tuli voimaan 19 päivänä helmikuuta 2021. Elpymis- ja palautumistukivälineestä tarjotaan jäsenvaltioille uudistusten ja investointien toteuttamiseen rahoitustukea, jossa on kyse unionin rahoittamasta finanssipoliittisesta elvytyksestä. Eurooppalaisen ohjausjakson ensisijaisten tavoitteiden mukaisesti tukivälineellä edistetään talouden ja yhteiskunnan elpymistä ja kestävien uudistusten ja investointien toteuttamista. Tarkoituksena on erityisesti vihreän ja digitaalisen siirtymän tukeminen sekä jäsenvaltioiden talouksien häiriönsietokyvyn vahvistaminen. Tukiväline auttaa myös vahvistamaan julkista taloutta ja vauhdittamaan kasvua ja työpaikkojen luomista keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä, parantamaan unionin alueellista yhteenkuuluvuutta ja tukemaan Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpanon jatkamista.

(3) Euroopan parlamentin ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) 2023/435 ([4]), jäljempänä 'REPowerEU-asetus', joka annettiin 27 päivänä helmikuuta 2023, pyritään poistamaan asteittain unionin riippuvuus Venäjältä tuotavista fossiilisista polttoaineista. Tällä tavoin edistetään energiaturvallisuutta ja monipuolistetaan unionin energiahuoltoa sekä lisätään samalla uusiutuvien energialähteiden käyttöönottoa, energian varastointikapasiteettia ja energiatehokkuutta. Ranska on lisännyt kansalliseen elpymis- ja palautumissuunnitelmaansa uuden REPowerEU-luvun voidakseen rahoittaa keskeisiä uudistuksia ja investointeja, joilla edistetään REPowerEU-tavoitteiden saavuttamista.

(4) Ranska toimitti 28 päivänä huhtikuuta 2021 komissiolle asetuksen (EU) 2021/241 18 artiklan 1 kohtaa noudattaen kansallisen elpymis- ja palautumissuunnitelmansa. Komissio arvioi kyseisen asetuksen 19 artiklan mukaisesti elpymis- ja palautumissuunnitelman merkityksellisyyttä, vaikuttavuutta, tehokkuutta ja johdonmukaisuutta kyseisen asetuksen liitteessä V esitettyjä arviointia koskevia suuntaviivoja noudattaen. Neuvosto hyväksyi 13 päivänä heinäkuuta 2021 täytäntöönpanopäätöksen Ranskan elpymis- ja palautumissuunnitelmasta tehdyn arvion hyväksymisestä ([5]). Päätöstä muutettiin 14 päivänä heinäkuuta 2023 asetuksen 18 artiklan 2 kohdan nojalla niin, että siinä otettiin huomioon ei-takaisinmaksettavan rahoitustuen enimmäisrahoitusosuuden päivitys ja siihen sisällytettiin REPowerEU-luku ([6]). Rahoituserien maksamisen ehtona on asetuksen 24 artiklan 5 kohdan mukaisesti tehty komission päätös siitä, että Ranska on tyydyttävästi saavuttanut neuvoston täytäntöönpanopäätöksessä asetetut asiaankuuluvat välitavoitteet ja tavoitteet. Tyydyttävä saavuttaminen edellyttää, että edeltävien samaa uudistusta tai investointia koskevien välitavoitteiden ja tavoitteiden saavuttaminen ei ole peruuntunut.

(5) Neuvosto antoi 21 päivänä tammikuuta 2025 komission suosituksesta suosituksen Ranskan kansallisen keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteellisen suunnitelman hyväksymisestä ([7]). Suunnitelma on toimitettu asetuksen (EU) 2024/1263 11 artiklaa ja 36 artiklan 1 kohdan a alakohtaa noudattaen. Se kattaa vuodet 2025–2029, ja siinä esitetään julkisen talouden sopeutus seitsemäksi vuodeksi.

(6) Komissio antoi 26 päivänä marraskuuta 2024 lausunnon Ranskan alustavasta talousarviosuunnitelmasta vuodeksi 2025. Komissio antoi samana päivänä asetuksen (EU) N:o 1176/2011 perusteella vuodeksi 2025 varoitusmekanismia koskevan kertomuksen, jossa se katsoi, että Ranska ei kuulu niihin jäsenvaltioihin, joista tarvitaan perusteellinen tarkastelu. Lisäksi komissio antoi suosituksen euroalueen talouspolitiikkaa koskevaksi neuvoston suositukseksi ja ehdotuksen vuoden 2025 yhteiseksi työllisyysraportiksi, jossa analysoidaan työllisyyspolitiikan suuntaviivojen ja Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin periaatteiden täytäntöönpanoa. Neuvosto hyväksyi suosituksen euroalueen talouspolitiikasta ([8]) 13 päivänä toukokuuta 2025 ja yhteisen työllisyysraportin 10 päivänä maaliskuuta 2025.

(7) Komissio julkaisi 29 päivänä tammikuuta 2025 kilpailukykykompassin. Kyseessä on strateginen kehys, jolla pyritään parantamaan EU:n maailmanlaajuista kilpailukykyä seuraavien viiden vuoden aikana. Siinä määritetään kolme välttämätöntä muutosta, joita kestävä talouskasvu edellyttää: i) innovointi, ii) vähähiilistäminen ja kilpailukyky ja iii) turvallisuus. Kuroakseen innovaatiokuilun umpeen EU pyrkii edistämään teollista innovointia, tukemaan startup-yritysten kasvua EU:n start-up- ja scale-up-strategian kaltaisilla aloitteilla ja edistämään tekoälyn ja kvanttilaskennan kaltaisten kehittyneiden teknologioiden käyttöönottoa. Vihreämmän talouden edistämiseksi

([3]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/241, annettu 12 päivänä helmikuuta 2021, elpymis- ja palautumistukivälineen perustamisesta (EUVL L 57, 18.2.2021, s. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).

([4]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2023/435, annettu 27 päivänä helmikuuta 2023, asetuksen (EU) 2021/241 muuttamisesta elpymis- ja palautumissuunnitelmien REPowerEU-lukujen osalta sekä asetusten (EU) N:o 1303/2013, (EU) 2021/1060 ja (EU) 2021/1755 ja direktiivin 2003/87/EY muuttamisesta (EUVL L 63, 28.2.2023, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj).

([5]) Neuvoston täytäntöönpanopäätös, annettu 13 päivänä heinäkuuta 2021, Ranskan elpymis- ja palautumissuunnitelmasta tehdyn arvion hyväksymisestä (ST 10162/2021; ST 10162/21 ADD 1).

([6]) Neuvoston täytäntöönpanopäätös, annettu 14 päivänä heinäkuuta 2023, Ranskan elpymis- ja palautumissuunnitelmasta tehdyn arvion hyväksymisestä 13 päivänä heinäkuuta 2021 annetun täytäntöönpanopäätöksen muuttamisesta (ST 11150/2023; ST 11150/23).

([7]) Neuvoston suositus annettu 21 päivänä tammikuuta 2025, Ranskan kansallisen keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteellisen suunnitelman hyväksymisestä (EUVL C, C/2025/659, 10.2.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/659/oj).

([8]) Neuvoston suositus, annettu 13 päivänä toukokuuta 2025, euroalueen talouspolitiikasta (EUVL C, C/2025/2782, 22.5.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/2782/oj).

komissio on laatinut kattavan kohtuuhintaista energiaa koskevan toimintasuunnitelman ja puhtaan teollisen kehityksen ohjelman, joilla varmistetaan, että siirtyminen puhtaaseen energiaan pysyy kustannusvaikuttavana, tukee kilpailukykyä erityisesti energiaintensiivisillä toimialoilla ja on kasvun veturi. Liiallisen riippuvuuden vähentämiseksi ja turvallisuuden lisäämiseksi unioni on sitoutunut vahvistamaan maailmanlaajuisia kauppakumppanuuksia, monipuolistamaan toimitusketjuja ja turvaamaan kriittisten raaka-aineiden ja puhtaiden energialähteiden saatavuuden. Näitä painopisteitä tuetaan horisontaalisilla tekijöillä, joita ovat sääntelyn yksinkertaistaminen, sisämarkkinoiden syventäminen, kilpailukyvyn rahoittaminen ja säästö- ja investointiunioni, osaamisen ja laadukkaiden työpaikkojen edistäminen sekä EU:n politiikkojen parempi koordinointi. Kilpailukykykompassi on sovitettu yhteen eurooppalaisen ohjausjakson kanssa. Näin varmistetaan, että jäsenvaltioiden talouspolitiikka on komission strategisten tavoitteiden mukaista, ja luodaan talouden ohjaamiseen yhtenäinen toimintamalli, jolla edistetään kestävää kasvua, innovointia ja resilienssiä kaikkialla unionissa.

(8) Vuonna 2025 talouspolitiikan koordinoinnin eurooppalainen ohjausjakso kehittyy edelleen elpymis- ja palautumistukivälineen täytäntöönpanon myötä. Se, että elpymis- ja palautumissuunnitelmat pannaan kokonaisuudessaan täytäntöön, on edelleen olennaisen tärkeää eurooppalaisen ohjausjakson ensisijaisten politiikkatavoitteiden saavuttamisen kannalta, koska suunnitelmat auttavat vastaamaan tuloksellisesti kaikkiin viime vuosina annetuissa maakohtaisissa suosituksissa määritettyihin haasteisiin tai merkittävään osaan niistä. Nämä maakohtaiset suositukset ovat edelleen yhtä lailla tärkeitä arvioitaessa asetuksen (EU) 2021/241 21 artiklassa tarkoitettuja muutettuja elpymis- ja palautumissuunnitelmia.

(9) Vuoden 2025 maakohtaiset suositukset kattavat keskeiset talouspolitiikan haasteet, joihin ei ole vastattu riittävästi elpymis- ja palautumissuunnitelmiin sisältyvillä toimenpiteillä, ottaen huomioon vuosina 2019–2024 annetuissa maakohtaisissa suosituksissa määritetyt haasteet.

(10) Komissio julkaisi 4 päivänä kesäkuuta 2025 Ranskaa koskevan vuoden 2025 maaraportin. Siinä arvioidaan Ranskan edistymistä asiaankuuluvien maakohtaisten suositusten noudattamisessa ja selvitetään, miten Ranska on pannut elpymis- ja palautumissuunnitelman täytäntöön. Tämän analyysin perusteella maaraportissa määritetään kiireellisimmät haasteet, joita Ranskalla on edessään. Maaraportissa arvioidaan myös Ranskan edistymistä Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpanossa, työllisyyttä, osaamista ja köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen vähentämistä koskevien unionin vuoden 2030 yleistavoitteiden saavuttamisessa sekä YK:n kestävän kehityksen tavoitteisiin pääsemisessä.

Vuotuisen edistymisraportin arviointi

(11) Neuvosto suositti 21 päivänä tammikuuta 2025 Ranskalle seuraavia nettomenojen enimmäiskasvuprosentteja: 0,8 prosenttia vuonna 2025, 1,2 prosenttia vuonna 2026, 1,2 prosenttia vuonna 2027, 1,2 prosenttia vuonna 2028 ja 1,1 prosenttia vuonna 2029. Vastaavat kumulatiiviset enimmäiskasvuprosentit vuoteen 2023 verrattuna ovat 4,6 prosenttia vuonna 2025, 5,8 prosenttia vuonna 2026, 7,1 prosenttia vuonna 2027, 8,4 prosenttia vuonna 2028 ja 9,5 prosenttia vuonna 2029. Vuosina 2025–2029 nämä nettomenojen enimmäiskasvuprosentit vastaavat asetuksen (EY) N:o 1467/97 3 artiklan 4 kohdan mukaista korjaavaa polkua, jota neuvosto suositti ([9]) 21 päivänä tammikuuta 2025 liiallisen alijäämän tilanteen lopettamiseksi. Ranska toimitti 30 päivänä huhtikuuta 2025 vuotuisen edistymisraporttinsa ([10]), jossa käsitellään toimia, jotka on toteutettu vastauksena neuvoston 21 päivänä tammikuuta 2025 antamaan suositukseen liiallisen alijäämän tilanteen lopettamiseksi, sekä sellaisten uudistusten ja investointien toteuttamista, joilla vastataan eurooppalaisen ohjausjakson maakohtaisten suositusten yhteydessä määritettyihin keskeisiin haasteisiin. Vuotuisessa edistymisraportissa otetaan asetuksen (EU) 2021/241 27 artiklan mukaisesti huomioon myös Ranskan puolivuosittainen raportointi edistymisestä elpymis- ja palautumissuunnitelman täytäntöönpanossa.

(12) Venäjän Ukrainaa vastaan käymä hyökkäyssota ja sen vaikutukset muodostavat eksistentiaalisen haasteen Euroopan unionille. Komissio on suosittanut aktivoimaan koordinoidusti vakaus- ja kasvusopimuksen mukaisen kansallisen poikkeuslausekkeen, jotta voidaan tukea unionin pyrkimyksiä lisätä puolustusmenoja nopeasti ja merkittävästi. Eurooppa-neuvosto pani 6 päivänä maaliskuuta 2025 tämän ehdotuksen tyytyväisenä merkille.

(13) Eurostatin vahvistamien tietojen perusteella ([11]) Ranskan julkisen talouden alijäämä, joka vuonna 2023 oli 5,4 prosenttia suhteessa BKT:hen, kasvoi 5,8 prosenttiin vuonna 2024, ja julkinen velka, joka vuoden 2023 lopussa oli 109,8 prosenttia suhteessa BKT:hen, kasvoi vuoden 2024 loppuun mennessä 113,0 prosenttiin. Komission

([9]) Neuvoston suositus julkisen talouden liiallisen alijäämän tilanteen lopettamiseksi Ranskassa, ST 5033/1/25.
([10]) Vuonna 2025 toimitetut vuotuiset edistymisraportit ovat saatavilla osoitteessa https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/stability-and-growth-pact/preventive-arm/annual-progress-reports_en.
([11]) Eurostatin Euro-indikaattorit, 22.4.2025.

laskelmien mukaan kehitys vastaa vuonna 2024 nettomenojen 3,1 prosentin kasvua. Ranska arvioi vuotta 2025 koskevassa vuotuisessa edistymisraportissa nettomenojen kasvun vuonna 2024 olleen 3,3 prosenttia. Komission estimaattien perusteella finanssipolitiikan viritys ([12]), johon sisältyvät sekä kansallisin että EU:n varoin rahoitetut menot, oli vuonna 2024 pitkälti neutraali.

(14) Vuotuisen edistymisraportin mukaan makrotalouden skenaariossa, johon Ranskan julkisen talouden kehitysarviot perustuvat, reaalisen BKT:n kasvun odotetaan olevan 0,7 prosenttia vuonna 2025 ja 1,2 prosenttia vuonna 2026 ([13]), ja YKHI-inflaation ennustetaan olevan 1,4 prosenttia vuonna 2025. Komission kevään 2025 talousennusteessa reaalisen BKT:n ennakoidaan kasvavan 0,6 prosenttia vuonna 2025 ja 1,3 prosenttia vuonna 2026 ja YKHI-inflaation ennakoidaan olevan 0,9 prosenttia vuonna 2025 ja 1,2 prosenttia vuonna 2026.

(15) Vuotuisessa edistymisraportissa julkisen talouden alijäämän odotetaan vuonna 2025 supistuvan 5,4 prosenttiin suhteessa BKT:hen ja julkisen talouden velan kasvavan vuoden 2025 loppuun mennessä 116,2 prosenttiin suhteessa BKT:hen. Kehitys vastaa nettomääräisten menojen 0,9 prosentin kasvua vuonna 2025. Komission kevään 2025 talousennusteen mukaan julkisen talouden alijäämä vuonna 2025 on 5,6 prosenttia suhteessa BKT:hen. Alijäämän supistuminen vuonna 2025 johtuu pääasiassa tuloja lisäävien toimenpiteiden vaikutuksesta, jonka arvioidaan olevan noin 0,5 prosenttia suhteessa BKT:hen, sekä menoja vähentävistä toimenpiteistä, jotka kohdistuvat pääasiassa julkiseen kulutukseen ja sosiaalisiin tulonsiirtoihin ja joiden vaikutus on lähes 0,3 prosenttia suhteessa BKT:hen. Näiden toimenpiteiden vaikutus on suurempi kuin ennakoidun työttömyysetuusmenojen ja julkisen velan korkomaksujen kasvu. Komission laskelmien mukaan kehitys vastaa nettomenojen 0,9 prosentin kasvua vuonna 2025. Komission estimaattien perusteella finanssipolitiikan virityksen, johon sisältyvät sekä kansallisin että unionin varoin rahoitetut menot, ennakoidaan olevan vuonna 2025 kiristävä (0,9 % suhteessa BKT:hen). Julkisen talouden velan odotetaan vuoden 2025 loppuun mennessä kasvavan 116,0 prosenttiin suhteessa BKT:hen. Julkisen talouden velkasuhteen kasvu vuonna 2025 johtuu pääasiassa ennakoidusta suuresta perusalijäämästä

(16) Komission kevään 2025 talousennusteen mukaan on odotettavissa, että elpymis- ja palautumistukivälineen tuella, jota ei makseta takaisin (avustuksilla), rahoitetaan vuonna 2025 julkisen talouden menoja määrä, joka on 0,1 prosenttia suhteessa BKT:hen, kun vuonna 2024 avustuksilla rahoitettujen menojen määrä oli 0,1 prosenttia suhteessa BKT:hen. Elpymis- ja palautumistukivälineen avustuksilla rahoitettavat menot mahdollistavat laadukkaat investoinnit ja tuottavuutta lisäävät uudistukset ilman suoraa vaikutusta Ranskan julkisen talouden rahoitusasemaan ja julkiseen velkaan.

(17) Julkiset puolustusmenot suhteessa BKT:hen olivat Ranskassa 1,7 prosenttia vuonna 2021, 1,8 prosenttia vuonna 2022 ja 1,8 prosenttia vuonna 2023 ([14]). Komission kevään 2025 talousennusteessa puolustusmenojen ennakoidaan olevan BKT:hen suhteutettuina 1,9 prosenttia sekä vuonna 2024 että vuonna 2025. Tämä merkitsee vuoteen 2021 verrattuna 0,2 prosenttiyksikön kasvua suhteessa BKT:hen.

(18) Komission kevään 2025 talousennusteessa nettomenojen ennakoidaan kasvavan 0,9 prosenttia vuonna 2025 ja kumulatiivisesti 4,1 prosenttia vuosina 2024 ja 2025. Komission kevään 2025 talousennusteessa Ranskan nettomenojen kasvun ennakoidaan vuonna 2025 olevan korjaavan polun mukaista suositettua enimmäiskasvua suurempi. Poikkeama ([15]) ennakoidaan vuositasolla 0,1 prosentiksi suhteessa BKT:hen. Ennakoitu poikkeama ei ylitä vuotuisen poikkeaman kynnysarvoa, joka on 0,3 prosenttia suhteessa BKT:hen ja jonka ylittyessä voidaan vahvasti olettaa, ettei tuloksellisia toimia toteuteta. Kun vuosia 2024 ja 2025 tarkastellaan yhdessä, nettomenojen kumulatiivisen kasvun ennakoidaan olevan suositettua enimmäiskasvua pienempi. Näin ollen Ranskan liiallisia alijäämiä koskeva menettely keskeytetään. Ranskaa kehotetaan kuitenkin olemaan valmiina toteuttamaan lisätoimenpiteitä korjaavalla polulla pysymiseksi. Kattavampi arviointi tehdään, kun toteutumatiedot ovat saatavilla.

(19) Vuotuisessa edistymisraportissa julkisen talouden alijäämän ennakoidaan vuonna 2026 supistuvan 4,6 prosenttiin suhteessa BKT:hen ja julkisen talouden velan kasvavan vuoden 2026 loppuun mennessä 117,6 prosenttiin suhteessa BKT:hen. Vuoden 2026 jälkeen julkisen talouden alijäämän ennakoidaan supistuvan vähitellen niin, että se on suhteessa BKT:hen 4,1 prosenttia vuonna 2027, 3,4 prosenttia vuonna 2028 ja 2,8 prosenttia vuonna 2029. Julkisen talouden velkasuhteen puolestaan ennakoidaan kasvavan vuoden 2026 jälkeen 118,1 prosenttiin vuonna 2027 ja sitten asteittain supistuvan 117,8 prosenttiin vuonna 2028 ja 117,2 prosenttiin vuonna 2029.

([12]) Finanssipolitiikan virityksellä tarkoitetaan julkisen talouden perusrahoitusaseman vuotuista muutosta. Sillä pyritään arvioimaan sekä kansallisesti rahoitetuista että EU:n talousarviosta rahoitetuista finanssipoliittisista toimenpiteistä talouteen aiheutuvaa sysäystä. Finanssipolitiikan viritystä mitataan seuraavien erotuksena: i) keskipitkän aikavälin potentiaalinen kasvu ja ii) perusmenojen muutos. Perusmenoista vähennetään harkinnanvaraiset tulopuolen toimenpiteet, mutta niihin otetaan mukaan elpymis- ja palautumistukivälineen ei-takaisinmaksettavalla tuella (avustuksilla) ja muilla EU:n varoilla rahoitettavat menot.

([13]) Vuotuisessa edistymisraportissa ilmoitettu BKT:n kasvu on kaikkina vuosina kausitasoitettu ja kalenterikorjattu.

([14]) Eurostat, julkiset menot julkisyhteisöjen tehtäväluokituksen (COFOG) mukaan. COFOG:n ja Naton määritelmien metodologisten erojen vuoksi COFOG:n määritelmään perustuvat menot saattavat poiketa Naton määritelmään perustuvista menoista.

([15]) Nämä luvut näkyvät asetuksen (EU) 2024/1263 22 artiklassa säädetyllä valvontatilillä vuodesta 2026 alkaen.

Komission kevään 2025 talousennusteen mukaan julkisen talouden alijäämä suhteessa BKT:hen on vuonna 2026 ennusteen koontipäivänä tiedossa olevien politiikkatoimien perusteella 5,7 prosenttia. Alijäämän kasvu vuonna 2026 johtuu pääasiassa oletuksesta, että politiikka säilyy muuttumattomana, ja julkisen velan korkomaksujen kasvusta. Kehitys vastaa nettomenojen 2,5 prosentin kasvua vuonna 2026. Komission estimaattien perusteella finanssipolitiikan virityksen, johon sisältyvät sekä kansallisin että EU:n varoin rahoitetut menot, ennakoidaan olevan vuonna 2026 pitkälti neutraali. Komissio ennakoi julkisen talouden velan kasvavan vuoden 2026 loppuun mennessä 118,4 prosenttiin suhteessa BKT:hen. Julkisen talouden velkasuhteen kasvu vuonna 2026 johtuu pääasiassa ennakoidusta suuresta perusalijäämästä

(20) Suosituksessa Ranskan keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteellisen suunnitelman hyväksymisestä täsmennetään sopeutuskauden pidentämisen perustana oleva uudistusten ja investointien kokonaisuus sekä sen toteuttamisaikataulu. Kokonaisuuteen kuuluu voimassa olevia ja paranneltuja elpymis- ja palautumissuunnitelman toimenpiteitä, kuten menokartoitusten vahvistaminen, uudistukset uusiutuvan energian tuotannon nopeuttamiseksi, työttömyysvakuutusjärjestelmän uudistaminen ja julkisten tutkimusmenojen lisääminen, sekä lisäuudistuksia ja -investointeja, kuten verotukien ja sosiaalimenojen järkeistäminen, sosiaaliturvamaksujen yleisten alennusten uudistus ja uudistukset liiketoimintaympäristön yksinkertaistamiseksi ja teollisuuden vähähiilistämisen helpottamiseksi. Ranskan vuotuisessa edistymisraportissaan toimittamien tietojen perusteella komissio katsoo, että ne uudistukset ja investoinnit, jotka olivat perustana julkisen talouden sopeutuksen pidentämiselle ja jotka oli määrä toteuttaa 30 päivään huhtikuuta 2025 mennessä, on toteutettu, lukuun ottamatta vähimmäispalkkaan (SMIC) liittyvien sosiaaliturvamaksujen yleisten alennusten uudistusta, mikä tuotti hieman sitoumuksia pienemmät säästöt.

(21) Ranskalla on runsaasti verotukia, joista aiheutuu talousarviolle suuri rasite. Vuoden 2024 talousarvioesitykseen sisältyvät 467 verotukea on arvioitu 83,3 miljardin euron suuruisiksi (2,9 % suhteessa BKT:hen). Määrä vastaa noin neljäsosaa valtion kokonaistuloista. Ranskan tilintarkastustuomioistuimen mukaan verotukien lopulliset talousarviokustannukset vuonna 2024 poikkeavat alun perin arvioiduista kustannuksista 4,55 miljardilla eurolla, mikä tarkoittaa, että verotukien reaalimääräiset kustannukset ovat tosiasiallisesti kasvaneet vuodesta 2013 lähtien huolimatta lukuisista yrityksistä hillitä verotukien määrää ja niistä aiheutuvia kustannuksia. Kaiken lisäksi mainitut kustannukset eivät sisällä arvonlisäveroon liittyviä verotukia paikallishallinnolle ja sosiaaliturvaviranomaisille. Suurimmat verotuet ovat vuoden 2024 talousarviolakiin perustuvien talousarviovaikutusten mukaan tutkimustoiminnan verohyvitys (*crédit d'impôt en faveur de la recherche*, 7,9 miljardia euroa), kotitaloustyöntekijöiden verohyvitys (*crédit d'impôt pour l'emploi d'un salarié à domicile*, 6,7 miljardia euroa), eläkkeisiin ja eläkejärjestelyihin sovellettava 10 prosentin vähennys (*abattement de 10 % sur les pensions et retraites*, 4,8 miljardia euroa), työntekijöille maksettavia voitto-osuuksia ja pääomavoittoja sekä työntekijöiden säästö- ja eläkesäästöohjelmia koskeva verovapautus (2,8 miljardia euroa) ja 10 prosentin vähennys parannus-, muutos-, kunnostus- ja kunnossapitotöihin käytetyistä varoista (*taux de 10 % pour les travaux d'amélioration, de transformation, d'aménagement et d'entretien*, 2,2 miljardia euroa). Toisaalta käytössä on useita verotukia, joiden hyöty yksittäisille tuen saajille on rajallinen mutta jotka aiheuttavat talousarviolle suuren rasitteen. Lisäksi joissain tapauksissa tuen saajien määrä ei ole tiedossa, mikä haittaa tukien kattavaa valvontaa. Verotuet vähentävät Ranskan verojärjestelmän tehokkuutta ja läpinäkyvyyttä ja tekevät siitä huomattavan monimutkaisen. Ne heikentävät laajemminkin allokatiivista tehokkuutta yksittäisten päätösten vääristymien takia. Marraskuussa 2023 hyväksytty laki julkisen rahoituksen monivuotisesta suunnittelusta vuosina 2023–2027 sisältää säännöksiä, joilla rajoitetaan verotukien talousarviovaikutuksia, vähennetään verotukien määrää ja lisätään niiden tehokkuutta sekä pyritään samalla parantamaan parlamentille vuotuisen talousarviomenettelyn yhteydessä suunnatun viestinnän läpinäkyvyyttä. Tähän mennessä toteutetuilla toimenpiteillä ei kuitenkaan ole juuri onnistuttu vähentämään verotuksen monimutkaisuutta ja verotukiin liittyviä talousarviokustannuksia.

(22) Vuonna 2024 Ranskan julkiset menot olivat 57,1 prosenttia suhteessa BKT:hen, eli ne kuuluivat edelleen EU:n suurimpiin ja olivat 7,5 prosenttiyksikköä EU:n keskiarvoa suuremmat. Komission kevään 2025 talousennusteen mukaan ero on vastaava vuosina 2025 ja 2026. Näin ollen Ranskan julkisen talouden vakauttaminen edellyttää määrätietoisia toimia julkisten menojen suhteen. Vuoden 2023 talousarviolaissa hyväksytyllä menokartoitusmekanismilla, joka sisältyy elpymis- ja palautumissuunnitelmaan, pyritään tekemään säännöllisiä kartoituksia, jotta voidaan määrittää tehokkaimmat kasvua, sosiaalista osallisuutta sekä vihreää ja digitaalista siirtymää edistävät menot ja samalla tukea julkisen talouden vakauttamista saavuttamalla menosäästöjä siellä, missä havaitaan tehottomuutta. Vastatakseen tähän haasteeseen Ranska on osana keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteellista suunnitelmaa sitoutunut toteuttamaan useita toimenpiteitä, jotka ovat perustana julkisen talouden sopeutuskauden pidentämiselle. Ranskan vuotuisen edistymisraportin mukaan vuonna 2024 tehdyissä menokartoituksissa yksilöitiin säästöjä, jotka vuoden 2025 talousarviolaissa arvioitiin 4,3 miljardin euron suuruisiksi. Tämä tarkoittaisi huomattavaa edistymistä Ranskan keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteellisessa suunnitelmassa tavoitteeksi asetetussa 8 miljardin euron kumulatiivisten pysyvien säästöjen saavuttamisessa vuosina 2025–2027. Jatkossa olisi julkisen talouden vakauttamisen kannalta hyödyllistä sisällyttää menokartoituksista saatavat määrälliset menosäästötavoitteet säännöllisesti tulevaan vuotuiseen ja monivuotiseen talousarviosuunnitteluun.

Keskeiset haasteet

(23) Elpymis- ja palautumissuunnitelma sisältää asetuksen (EU) 2021/241 19 artiklan 3 kohdan b alakohdan ja kyseisen asetuksen liitteessä V olevan kriteerin 2.2 mukaisesti laajan joukon toisiaan vahvistavia uudistuksia ja investointeja, jotka on määrä toteuttaa vuoteen 2026 mennessä. Niiden odotetaan auttavan vastaamaan tuloksellisesti kaikkiin asiaankuuluvissa maakohtaisissa suosituksissa määritettyihin haasteisiin tai merkittävään osaan niistä. Koska aikataulu on näin tiukka, elpymis- ja palautumissuunnitelman ja siihen kuuluvan REPowerEU-luvun tuloksellisen täytäntöönpanon saaminen päätökseen on olennaisen tärkeää, jotta Ranskan pitkän aikavälin kilpailukykyä voidaan parantaa vihreän ja digitaalisen siirtymän avulla niin, että samanaikaisesti varmistetaan myös sosiaalinen oikeudenmukaisuus. Komission tiedonannossa NextGenerationEU – kohti vuotta 2026, joka hyväksyttiin 4 päivänä kesäkuuta 2025, selvennetään tukivälineen päättymiseen sovellettavaa aikataulua ja annetaan jäsenvaltioille ohjeita täytäntöönpanon maksimoimiseksi 31 päivään elokuuta 2026 mennessä, myös siitä, miten niiden elpymis- ja palautumissuunnitelmia voidaan edelleen virtaviivaistaa, esitetään keskeiset vaihtoehdot, joita on harkittava niiden tarkistamisen yhteydessä, ja korostetaan huolellisen yhteisen suunnittelun merkitystä ennen viimeisimpien maksupyyntöjen toimittamista vuonna 2026. Paikallis- ja alueviranomaisten, työmarkkinaosapuolten ja muiden asiaankuuluvien sidosryhmien järjestelmällinen osallistuminen on edelleen olennaisen tärkeää, jotta voidaan varmistaa laaja sitoutuminen elpymis- ja palautumissuunnitelman onnistuneeseen täytäntöönpanoon.

(24) Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR), oikeudenmukaisen siirtymän rahaston (JTF) ja Euroopan sosiaalirahasto plussan (ESR+) tuki kanavoidaan koheesiopolitiikan ohjelmiin. Niiden toteuttaminen on Ranskassa nopeutunut. On tärkeää jatkaa toimia ohjelmien nopean toteuttamisen varmistamiseksi ja maksimoida samalla niiden käytännön vaikutus. Ranska toteuttaa koheesiopolitiikan ohjelmissaan jo nyt toimia kilpailukyvyn ja kasvun edistämiseksi lisäten samalla sosiaalista yhteenkuuluvuutta. Ranskalla on kuitenkin edelleen haasteita, kuten tarve hyödyntää paremmin vihreän ja digitaalisen siirtymän tarjoamia mahdollisuuksia teollisuudessa, asumiseen liittyvät haasteet erityisesti kaupunkien huono-osaisilla asuinalueilla ja tarve parantaa puhtaan veden ja sanitaation saatavuutta etenkin syrjäisimmillä alueilla, erityisesti Mayottella. Yhteiskunnan resilienssin parantamiseksi on lisäksi kiinnitettävä erityistä huomiota täydennys- ja uudelleenkoulutukseen tehtäviin investointeihin, jotta voidaan vastata työmarkkinoiden tarpeisiin, keskittyen heikoimmassa asemassa oleviin väestöryhmiin, ja vahvistaa köyhyyden torjuntaa ja sosiaalista osallisuutta edistäviä toimenpiteitä kiinnittäen erityistä huomiota lapsiin. Ranskan edellytetään osana asetuksen (EU) 2021/1060 18 artiklassa tarkoitettua koheesiopolitiikan rahastojen väliarviointia tarkastelevan kutakin ohjelmaa ottaen huomioon muun muassa haasteet, jotka on määritetty vuoden 2024 maakohtaisissa suosituksissa. Komissio antoi 1 päivänä huhtikuuta 2025 ehdotuksia ([16]), joilla määräaikaa, johon mennessä arviointi kunkin ohjelman väliarvioinnin tuloksista on toimitettava, lykätään 31 päivästä maaliskuuta 2025. Lisäksi niissä ehdotetaan joustoa, jolla ohjelmien toteuttamista voidaan nopeuttaa, ja kannustetaan jäsenvaltioita kohdentamaan koheesiopolitiikan varoja viiteen unionin strategiseen painopisteeseen, jotka ovat kilpailukyky strategisten teknologioiden alalla, puolustus, asuminen, vesiresilienssi ja energiasiirtymä, sekä investoimaan prioriteettialojen osaamiseen keskittyen ESR+-ohjelmissa edelleen haavoittuvimmassa asemassa oleviin henkilöihin.

(25) Euroopan strategisten teknologioiden kehysväline (STEP) tarjoaa mahdollisuuden investoida unionin keskeisiin strategisiin prioriteetteihin unionin kilpailukykyä vahvistamalla. STEP-kehysvälineen rahoitus kanavoidaan 11:n olemassa olevan EU:n rahaston kautta. Jäsenvaltiot voivat ohjata rahoitusta myös InvestEU-ohjelmaan, jolla tuetaan painopistealojen investointeja. Ranska voisi hyödyntää näitä aloitteita parhaalla mahdollisella tavalla tukeakseen kriittisten teknologioiden, kuten puhtaiden ja resurssitehokkaiden teknologioiden, kehittämistä tai valmistusta.

(26) Niiden taloudellisten ja yhteiskunnallisten haasteiden lisäksi, joihin elpymis- ja palautumissuunnitelmalla ja muilla EU:n varoilla vastataan, Ranskan olisi puututtava tehokkaasti jäljellä oleviin haasteisiin, jotka liittyvät sääntely- ja hallintotaakkaan, yritysten T&K-intensiteettiin, yritysten ja korkeakoulujen välisen yhteistyön vaikuttavuuteen, pienten ja keskisuurten yritysten (pk-yritysten) digitalisaatioon, liikenteen ja rakennusten vähähiilistämiseen, uusiutuvien energialähteiden käyttöönottoon ja niitä varten tarvittaviin sähköverkko- ja varastointi-investointeihin, sekä osaamisvajeeseen, koulutusjärjestelmään, opettajan ammattiin ja lapsiköyhyyteen.

(27) Kuten kilpailukykykompassissa todetaan, kaikkien EU:n toimielinten kuten myös kansallisten ja paikallisten instituutioiden täytyy ponnistella sääntöjen yksinkertaistamiseksi ja hallinnollisten menettelyjen nopeuttamiseksi. Komissio on asettanut kunnianhimoisia tavoitteita hallinnollisen taakan vähentämiseksi: taakkaa kevennetään kaikilta yrityksiltä vähintään 25 prosenttia ja pk-yrityksiltä vähintään 35 prosenttia. Näiden tavoitteiden saavuttamiseksi komissio on luonut uusia välineitä, jotka koskevat muun muassa EU:n lainsäädännön systemaattista stressitestausta ja sidosryhmien vuoropuhelun tehostamista. Myös Ranskan on toteutettava lisätoimia näiden tavoitteiden saavuttamiseksi. Yrityksistä 84 prosenttia pitää hallinnollisten menettelyjen monimutkaisuutta

([16]) Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi asetusten (EU) 2021/1058 ja (EU) 2021/1056 muuttamisesta väliarvioinnin yhteydessä strategisiin haasteisiin vastaamiseksi toteutettavien erityistoimenpiteiden osalta, COM(2025) 123 final.

ongelmana Ranskassa harjoittamansa liiketoiminnan yhteydessä ([17]). Ranska on hyväksynyt useita uudistuksia, joilla pyritään vähentämään hallinnollista taakkaa ([18]) ja nopeuttamaan julkisia toimia ([19]). Tämä työ on saattanut osaltaan vähentää liiketoimintasäännösten pitämistä pitkän aikavälin investointiesteenä. Tästä on osoituksena niiden yritysten määrän väheneminen, jotka pitävät sääntelyä merkittävänä esteenä (25 % vuonna 2019, 22 % vuonna 2020 ja 19,7 % vuonna 2024). Lisäksi Ranska on parantanut sijoitustaan suhteessa EU:n keskiarvoon vuodesta 2019 ([20]). Vastatakseen tähän haasteeseen, Ranska on osana keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteellista suunnitelmaa sitoutunut toteuttamaan useita uudistuksia, jotka ovat perustana julkisen talouden sopeutuskauden pidentämiselle. Lisätoimia tarvitaan kuitenkin sääntely- ja hallintotaakkaan liittyvän haasteen ratkaisemiseksi täysin. Komission arvioinnin ([21]) ja hyödykemarkkinoiden sääntelyä koskevien OECD:n vuoden 2023 indikaattoreiden mukaan Ranskassa säännellään vähittäis- ja yrityspalveluja (joihin liittyvät ammatit ovat usein säänneltyjä) edelleen tiukemmin kuin muissa jäsenvaltioissa. Palvelutoiminnan aloittamista ja harjoittamista koskevien vaatimusten uudistaminen edistäisi innovointia, kilpailua ja ammatillista liikkuvuutta, millä olisi myönteinen kokonaistaloudellinen vaikutus ([22]). Vähittäiskaupan rajoitusten – kuten rekisteröintivaatimusten, lupien ja muun muassa myyntiä koskevien toiminnallisten rajoitusten – keventäminen voisi auttaa sujuvoittamaan liiketoimintaa ja hyödyttää kuluttajia kilpailukykyisten hintojen ja laajemman tuotevalikoiman ansiosta.

Vaikka yleinen lupajärjestelmä on kaiken kaikkiaan kevyempi kuin EU:ssa keskimäärin, sitä voitaisiin edelleen parantaa ottamalla käyttöön parhaita käytäntöjä, kuten lupien tarpeellisuuden säännöllinen tarkistaminen.

(28) Vaikka Ranska myöntää julkista tukea yritysten T&K-toimintaan eniten EU:ssa ([23]) (yli kaksi kertaa EU:n keskiarvoon verrattuna sekä julkisen tuen kokonaismäärän että verokannustimista muodostuvan komponentin osalta), Ranskan yritysten T&K-intensiteetti polkee paikoillaan ja oli vuonna 2023 hieman alle EU:n keskiarvon. Ranskassa on muun muassa käytössä kallis tutkimustoimintaa koskeva verohyvitys (7,9 miljardia euroa vuonna 2024), vaikka siihen liittyy arviointien perusteella merkittäviä heikkouksia ([24]). Esimerkiksi innovaatiopolitiikan kansallisen arviointikomission vuonna 2021 tekemän arvioinnin mukaan järjestelmällä ei ollut merkittäviä vaikutuksia suurempiin yrityksiin, vaikka puolet tuesta oli ohjattu niille. Ranskan valtiontalouden tarkastusvirasto (*Inspection Générale des Finances*) antoi maaliskuussa 2024 suosituksen ([25]), jonka perusteella tutkimustoiminnan verohyvitysjärjestelmää uudelleenkohdennettiin vuoden 2025 talousarviolaissa T&K-menoihin jättämällä teknologian seurantaan ja teollis- ja tekijänoikeuksiin liittyvät menot tukikelpoisen menopohjan ulkopuolelle.

Lisäksi tohtorintutkinnon suorittaneiden tutkijoiden palkkaamiseen sovellettu verohyvityksen kaksinkertaistaminen järjestelmän puitteissa lopetettiin. Näiden toimenpiteiden on määrä johtaa joihinkin säästöihin ([26]) (arviolta 5 % verohyvityksen vuotuisista veromenoista), mutta niiden ei odoteta lisäävän merkittävästi yritysten T&K-tuloksia, koska ne muuttavat järjestelmän soveltamisalaa vain marginaalisesti. Sen sijaan T&K-toimia voitaisiin vauhdittaa kohdentamalla suurempi osa tuesta innovatiivisille pk-yrityksille, markkina-arvoltaan keskisuurille yrityksille ja startup-yrityksille ja avustamalla niitä järjestelmän hyödyntämisessä ([27]), koska näillä yrityksillä on enemmän

([17]) ”Businesses” attitudes towards corruption in the EU’, Flash-eurobarometriä koskeva raportti (huhtikuu 2024).
([18]) Laki yritysten kasvusta ja uudistamisesta, annettu 22.5.2019 (ns. Pacte-laki).
([19]) Laki julkisten toimien nopeuttamisesta ja yksinkertaistamisesta, annettu 7.12.2020 (ns. ASAP-laki).
([20]) Euroopan investointipankki, EIB Investment Survey 2024. EU:n osalta esitetään aritmeettinen keskiarvo.
([21]) Euroopan komissio, vähittäiskaupan sääntelyindikaattori (vuoden 2022 päivitys), 2024.
([22]) Ranskan kilpailuviranomaisen on määrä tarkastella säänneltyjen oikeusalan ammattien sijoittautumisedellytyksiin ja tariffeihin liittyviä uudistuksia kesällä 2025.
([23]) Ranskan julkinen tuki yritysten T&K-toimintaan oli 0,45 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2021, kun EU:n keskiarvo oli 0,2 prosenttia. Vuonna 2021 Ranska menetti T&K-verokannustimien seurauksena tuloja 0,28 prosenttia suhteessa BKT:hen, kun EU:n keskiarvo oli 0,1 prosenttia. Ranskan yritysten T&K-intensiteetti oli 1,44 prosenttia vuonna 2023 (samalla tasolla kuin vuonna 2012) eli alle EU:n keskiarvon (1,49 %).
([24]) OECD (2020), ’How effective are R&D tax incentives? New evidence from the OECD microBeRD project’, Directorate for Science, Technology and Innovation Policy Note, OECD, Pariisi.
Conseil d’analyse économique (2022), Focus N°090-2022 ’Renforcer l’impact du Crédit d’impôt recherche’ Philippe Aghion, Nicolas Chanut ja Xavier Jaravel.
([25]) Inspection générale des Finances. Revue de dépenses: les aides aux entreprises, maaliskuu 2024, saatavilla osoitteessa https://www.igf.finances.gouv.fr/files/live/sites/igf/files/contributed/Rapports%20de%20mission/2024/2023-M-105-03%20Rapport%20Aides%20aux%20entreprises.pdf.
([26]) Säästöjen määräksi arvioidaan 5 prosenttia (Rapport général n° 144 (2024–2025), osa II, esite 1, 21.11.2024, saatavilla osoitteessa Projet de loi de finances pour 2025: Les conditions générales de l’équilibre financier (article liminaire et première partie de la loi de finances) - Sénat).
([27]) Lignau (DGE, 2024) on todennut, että vuodesta 2016 lähtien perustetuista startup-yrityksistä vain 44 prosenttia hyötyi tutkimustoiminnan verohyvitysjärjestelmästä vuosina 2017–2021, vaikka ne käyttivät sitä enemmän kuin muita järjestelmiä, kuten nuoren innovatiivisen yrityksen asemaa tai innovaatioverohyvitystä.

taloudellisia rajoituksia. Muita innovoinnin tukemiseen tarkoitettuja toimenpiteitä ovat erityisesti innovointia koskeva verohyvitys ja nuorten innovatiivisten yritysten (*Jeunes Entreprises Innovantes*) asema, joka tuo sosiaaliturvamaksuihin liittyviä ja verotuksellisia hyötyjä tietyt T&K-intensiteettiä ja kasvua koskevat kriteerit täyttäville startup-yrityksille. Nämä toimenpiteet on kohdennettu tarkemmin pk-yrityksille, mutta niiden määrärahat ovat paljon pienemmät (vuonna 2024 noin 332 miljoonaa euroa innovoinnin verohyvitystä varten ja 314 miljoonaa euroa nuoria innovatiivisia yrityksiä hyödyttäviin vero- ja sosiaalimenoihin ([28])). Näistä kohdennetummista toimenpiteistä saatavia hyötyjä on toimenpiteiden kokoon nähden vähennetty vuoden 2025 talousarviolailla ja sosiaaliturvan rahoitusta koskevaan vuoden 2025 lakiin sisältyvillä muutoksilla enemmän kuin tutkimustoiminnan verohyvitystä.

(29) Tiedemaailman ja yritysten välisten yhteyksien tiivistäminen erityisesti tietämyksen ja teknologian siirtojärjestelmien avulla on avainasemassa innovoinnin edistämisessä. Teknologian siirron ja tutkimuksen hyödyntämisen ekosysteemi on kuitenkin Ranskassa hyvin monimutkainen, mikä muodostaa merkittävän esteen, kuten ”Investissements d’avenir” -ohjelmaa koskevassa arviointikertomuksessa vuodelta 2019 korostetaan. Yritysten julkinen T&K-rahoitus jää Ranskassa huomattavasti alle EU:n keskiarvon, eikä tilanne ole parantunut vuodesta 2019. Huolta aiheuttavat ekosysteemin voimakas segmentoituminen ja keskeisten toimijoiden, kuten teknologiansiirtoa nopeuttavien yritysten (*Sociétés d’accélération du transfert de technologies*, SATT), teknologisen tutkimuksen instituuttien (*Instituts de Recherche Technologique*) ja yliopistollisten sairaaloiden (*Instituts Hopitalo-Universitaires*), heikko suorituskyky ([29]). SATT-mallia ei kuitenkaan ole uudistettu merkittävästi vuoden 2019 jälkeen. Vuonna 2023 käynnistettiin korkeakoulujen innovaatiokeskittymiä (*pôles universitaires d’ Innovation*) koskeva aloite paikallisten innovaatioekosysteemien vahvistamiseksi olemassa olevien organisaatioiden ja järjestelmien pohjalta. Innovaatiotulosten parantaminen edellyttää tietämyksen ja teknologian siirron ekosysteemin vaikuttavuuden lisäämistä. Tämä voidaan saavuttaa asettamalla tavoitteeksi konkreettisia tuloksia, kuten patenttihakemusten määrän merkittävä kasvu, teollis- ja tekijänoikeuksien suoja ja yritysten perustaminen. Ekosysteemin yksinkertaistaminen esimerkiksi virtaviivaistamalla olemassa olevien toimijoiden rooleja tai edistämällä niiden välistä yhteistyötä voisi niin ikään tuottaa parempia tuloksia.

(30) Vaikka digitaaliteknologian integroinnin on tarkoitus antaa yrityksille edellytykset kehittää tuotteitaan ja palvelujaan ja parantaa kilpailukykyään, ranskalaiset pk-yritykset ovat edelleen jäljessä digitalisaatiossa, sillä vuonna 2024 vain 68,5 prosenttia niistä oli saavuttanut digitaalisen intensiteetin perustason. Tämä on alle EU:n keskiarvon, joka on 72,9 prosenttia. Ero on merkittävä myös kun otetaan huomioon EU:n digitaalisen vuosikymmenen tavoite, joka on 90 prosenttia vuoteen 2030 mennessä. Esimerkiksi verkkokauppaa harjoittavien ranskalaisten pk-yritysten osuus (17,6 %) on pienempi kuin EU:ssa keskimäärin (23,1 %), mikä on ristiriidassa sen kanssa, että tavaroita tai palveluja verkossa ostavien ranskalaisten kuluttajien osuus on kaikissa ikäryhmissä huomattavasti yli EU:n keskiarvon. Myös kehittyneiden digitaaliteknologioiden, kuten tekoälyn ja pilvipalvelujen, käyttöönotto ranskalaisissa yrityksissä, erityisesti pk-yrityksissä, on jäljessä EU:n keskiarvosta. EU:n tavoitteeseen, jonka mukaan 75 prosenttia yrityksistä käyttää pilvipalveluja, analysoi massadataa tai käyttää tekoälyä, on nykytilanteen perusteella pitkälti matkaa. Ranska otti syyskuussa 2018 käyttöön teollisuuteen keskittyvän digitaalista siirtymää koskevan suunnitelman, joka sisälsi toimenpiteitä vuoteen 2023 asti. Suunnitelman määrärahat olivat 1,3 miljardia euroa, mukaan lukien EU:n elpymis- ja palautumistukivälineestä rahoitettu tuki uusien kehittyneiden digitaaliteknologioiden käyttöönottoon teollisissa pk-yrityksissä ja markkina-arvoltaan keskisuurissa teollisuusyrityksissä ([30]). Ranska hyväksyi vuonna 2018 kansallisen tekoälystrategiansa. Lisäksi vuonna 2018 perustettiin France Num, joka on pk-yritysten digitalisaatiota koskeva keskeinen julkinen aloite ja jota on sittemmin vahvistettu. Sen puitteissa yrityksille on tarjottu diagnostiikkaa ja koulutusta ja muodostettu kumppaniverkosto, joka tukee yrityksiä niiden digitalisaatiopyrkimyksissä.

Verkoston rooli pelkkänä välittäjänä, joka saattaa yrityksiä yhteen digitaalisten ratkaisujen tarjoajien kanssa ja toimii dokumentaatiokeskuksena, rajoittaa kuitenkin sen mahdollisuuksia vaikuttaa suoraan pk-yritysten digitalisaatioon. Lisäksi tuen hakemista pk-yrityksissä vaikeuttaa se, että erilaisia alueellisia rahoitustukia on yli sata, ja niillä on erilaiset tukikelpoisuuskriteerit ja niitä hallinnoivat useat eri viranomaiset ([31]). Digitalisaation edistämiseen osoitetun julkisen tuen vaikuttavuutta olisi siis edelleen parannettava. Tarjolla olevia tukijärjestelmiä olisi virtaviivaistettava ja sovitettava tukimuodot paremmin yhteen yritysten tarpeiden kanssa. Lisäksi olisi suosittava teknologioita, jotka

([28]) 2024 Projet de loi de finances: Recherche et enseignement supérieur, Rapport général nº 128 (2023-2024), osa III, liite 24, 23.11.2023, saatavilla osoitteessa Projet de loi de finances pour 2024: Recherche et enseignement supérieur - Sénat.
Ks. myös État de l’Enseignement supérieur, de la Recherche et de l’Innovation en France, nº 17, kesäkuu 2024, aihe nro 23, saatavilla osoitteessa Les jeunes entreprises innovantes - état de l’Enseignement supérieur, de la Recherche et de l’Innovation en France nº17.

([29]) Comité de surveillance des investissements d’avenir. Évaluation du premier volet du programme d’investissements d’avenir (PIA, 2009–2019), marraskuu 2019, saatavilla osoitteessa *Le PIA, un outil à préserver, une ambition à refonder*.

([30]) Direction Générale des Entreprises (2024). La numérisation des entreprises industrielles en France: un soutien à la demande et à l’offre de solutions technologiques. Les Thémas de la DGE nº24, marraskuu, sivu 8.

([31]) Senaatin ylimääräinen istunto 2018–2019, Rapport d’information fait au nom de la délégation aux entreprises sur l’accompagnement de la transition numérique des PME: comment la France peut-elle rattraper son retard? Pascale Gruny, senaattori, saatavilla osoitteessa Projet de loi de finances pour 2021: Économie - Sénat.

todennäköisimmin vauhdittavat tuottavuuden kasvua ([32]), kuten tekoäly. Lisäksi olisi otettava käyttöön France Num -verkostoon hyväksyttyjen digitaalisten ratkaisujen tarjoajien laatuluokitus, joka voisi perustua käyttäjien antamaan palautteeseen. Tämä voisi auttaa pk-yrityksiä tekemään tietoon perustuvia päätöksiä.

(31) Ranskan sähköntuotanto on edelleen suurelta osin hiilivapaata ydinvoiman tuotannon ansiosta. Lukuun ottamatta covid-19-epidemiaa, jonka aikana kasvihuonekaasupäästöt vähenivät keinotekoisesti, Ranska on vuodesta 2019 lähtien vähentänyt bruttomääräisiä kasvihuonekaasupäästöjään tasaisesti yli 3 prosenttia vuodessa. Tämän laskusuuntauksen ansiosta se onnistui noudattamaan toista hiilibudjettiaan (2019–2023), joka on esitetty toisessa vähähiilistämistä koskevassa kansallisessa strategiassa ja jonka tavoitteena on 40 prosentin vähennys vuoteen 2030 mennessä (vuoteen 1990 verrattuna). Vuosina 2022–2023 Ranska jopa vauhditti vähähiilistämistä ja vähensi bruttopäästöjä 5,8 prosenttia. Kehitys kuitenkin hidastui merkittävästi vuonna 2024: Citepan ([33]) arvioiden mukaan päästöt vähenivät 1,8 prosenttia, 366 miljoonaan hiilidioksidiekvivalenttitonniin, mikä ei vastaa ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi vaadittua vuotuista vähennystä. Jotta Ranska voisi noudattaa seuraavaa hiilibudjettia (2024–2028) kolmannen vähähiilistämistä koskevan strategian (SNBC-3) puitteissa ja tukea tavoitetta puolittaa maan kasvihuonekaasujen bruttopäästöt vuoteen 2030 mennessä, sen on vähennettävä päästöjään 5 prosenttia vuodessa vuoteen 2030 saakka.

Energia-ala ja teollisuus ovat onnistuneet noudattamaan päästövähennyspolkuaan, mutta liikenteen ja rakentamisen suhteen tarvitaan lisätoimia, jotta kolmas hiilibudjetti voidaan toteuttaa SNBC-3:n mukaisesti. Liikenne on Ranskassa edelleen suurin kasvihuonekaasupäästöjen lähde ([34]) ja ainoa sektori, jonka päästöt kasvoivat vuosina 1990–2023. Citepan tuoreimpien arvioiden mukaan liikenteen kasvihuonekaasupäästöt vähenivät vuonna 2024 alle 1 prosentilla vuoteen 2023 verrattuna. Sekä henkilö- että tavaraliikenteen päästövähennystavoitteiden saavuttamiseksi on erityisen tärkeää nopeuttaa tieliikenteen vähähiilistämistä sillä sen osuus liikenteen kokonaispäästöistä on hyvin merkittävä ([35]). Asianmukaisten kannustimien ja tukijärjestelmien lisäksi on otettava käyttöön tarvittavaa infrastruktuuria, jotta päästöttömien ajoneuvojen osuus kasvaisi edelleen nopeasti. Tätä varten tulisi keskittyä erityisesti haavoittuviin liikenteen käyttäjiin ([36]) ja raskaisiin hyötyajoneuvoihin. Rahtikuljetukset perustuvat Ranskassa edelleen suurelta osin maantieliikenteeseen (85 %). Rautatieliikenteen osuus on vain 10 prosenttia ja sisävesiliikenteen osuus 2 prosenttia, mikä on alle EU:n keskiarvon ([37]). Voidakseen tukea kuljetusten siirtymistä maanteiltä rautateille ja sisävesille Ranskan on täydennettävä Euroopan laajuista liikenneverkkoa (TEN-T) kapasiteetin ja verkon tiheyden lisäämiseksi. Euroopan rautatieliikenteen hallintajärjestelmä kattaa tällä hetkellä vain 10 prosenttia Ranskan TEN-T-ydinverkosta ([38]), mutta järjestelmän käyttöönoton nopeuttaminen parantaisi myös EU:n rautatiejärjestelmän yhteentoimivuutta, tehokkuutta ja turvallisuutta. Myös sisävesiväylillä on suuri potentiaali edistää vähähiilistämistä, ja niitä voitaisiin hyödyntää enemmän parantamalla jokitiedotuspalvelujen yhteentoimivuutta, datan saatavuutta ja terminaalitiheyttä.

(32) Asuntosektorilla energian loppukulutus on pysynyt samoissa lukemissa vuodesta 2015, ja tuoreimpien (Citepan) arvioiden mukaan asuin- ja palvelurakennusten kasvihuonekaasupäästöt ovat vähentyneet vuonna 2024 vain 1,1 prosenttia vuoteen 2023 verrattuna. Rakennusten energiaperuskorjaus ja öljy- ja kaasukattiloiden korvaaminen puhtaammilla ratkaisuilla, kuten lämpöpumpuilla, on Ranskassa jäänyt jälkeen kansallisista suunnitelmista ([39]). Ranskan on tarpeen toteuttaa toimia kuroakseen eron umpeen ja voidakseen edistää merkittävästi tavoitetta vähentää rakennusten energiankulutusta vuoteen 2030 mennessä SNBC-3:n mukaisesti. Energiaperuskorjausten tukemiseksi olisi hyödyllistä sekä virtaviivaistaa kansallisia järjestelmiä että vakauttaa niiden rahoitusta muun muassa houkuttelemalla yksityistä rahoitusta kiinnittäen erityistä huomiota heikoimmassa asemassa oleviin kotitalouksiin ja pitkälle meneviin perusparannuksiin.

([32]) Rapport CNP (2025) | Un monde en mutation – Productivité, compétitivité et transition numérique, s. 188.
([33]) CITEPA (*Centre Interprofessionnel Technique d'Études de la Pollution Atmosphérique*) on ranskalainen järjestö, joka laatii YK:lle ja EU:lle toimitettavat kansalliset kasvihuonekaasu- ja ilmansaasteinventaariot.
([34]) Sen osuus kokonaispäästöistä on 34 prosenttia (lukuun ottamatta kansainvälisiä polttoaineita, kuten kansainvälisen lentoliikenteen ja merenkulun polttoaineita).
([35]) Vuonna 2023 sen osuus liikenteen päästöistä oli 94 prosenttia (lukuun ottamatta kansainvälisessä liikenteessä, kuten lento- ja meriliikenteessä, käytettäviä polttoaineita) (Livre | Chiffres clés du climat 2024, s. 56).
([36]) Sosiaalisen ilmastorahaston perustamisesta ja asetuksen (EU) 2021/1060 muuttamisesta 10 päivänä toukokuuta 2023 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2023/955 määritelmän mukaisesti tällä tarkoitetaan sellaisia liikenteen käyttäjiä, jotka käyttävät entistä suuremman osan tuloistaan energiaan ja liikenteeseen, joilla ei ole tietyillä alueilla mahdollisuutta käyttää vaihtoehtoisia, kohtuuhintaisia liikkumis- ja liikenneratkaisuja ja joilla ei ehkä ole taloudellisia valmiuksia investoida fossiilisten polttoaineiden kulutuksen vähentämiseen.
([37]) Vuonna 2022 rautateiden rahtikuljetusten osuus oli EU:ssa 16,6 prosenttia ja sisävesiliikenteen rahtikuljetusten osuus 4,9 prosenttia.
([38]) Vastaavat luvut ovat esimerkiksi Belgiassa 79 prosenttia ja Espanjassa 27 prosenttia.
([39]) Kuten ekologisen suunnittelun pääsihteeristö totesi joulukuussa 2024 (Les Rencontres avec les partenaires du SGPE, joulukuu 2024, s. 11).

(33) Vuonna 2023 Ranska oli edelleen jäljessä uusiutuvaa energiaa koskevasta vuoden 2020 sitovasta tavoitteesta ([40]). Vastatakseen tähän haasteeseen Ranska on osana keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteellista suunnitelmaa sitoutunut toteuttamaan uudistuksen, joka on perustana julkisen talouden sopeutuskauden pidentämiselle. Annetuilla sitoumuksilla ei kuitenkaan ole mahdollista saavuttaa tavoitetta kaikilta osin. Vaikka Ranska oli aiemmin asettanut uusiutuvaa energiaa koskevan tavoitteen vuodelle 2030 vuoden 2019 energia- ja ilmastolaissa, sillä ei ole nyt päivitettyä sitoumusta EU:n nykyisten, vuoteen 2030 ulottuvien tavoitteiden noudattamisesta. Tilanne aiheuttaa yhdessä uusien lupasääntöjen täytäntöönpanon viivästymisen kanssa epävarmuutta investointien kannalta. Varmuus sitä vastoin houkuttelisi uusia investointeja ja edistäisi paikallisten työpaikkojen luomista ja vihreän teknologian tuotantoa, mikä osaltaan lisäisi Ranskan markkinoiden elinvoimaa. Ranskan on nopeutettava lupamenettelyjä ja hyväksyttävä useita täytäntöönpanosäädöksiä uusiutuvan energian tuotannon nopeuttamista koskevan Ranskan lain nojalla. ”Uusiutuvan energian tuotantoa nopeuttavien alueiden” (*zones d'accélération de la production d'énergies renouvelables*) nimeäminen etenee hitaasti: noin kaksi vuotta asiaa koskevan lain hyväksymisen jälkeen (heinäkuuhun 2024 mennessä) vain 34 prosenttia kunnista oli nimennyt tällaisia alueita. Prosessia voitaisiin nopeuttaa varmistamalla, että lupaviranomaisilla on riittävästi henkilöstöä. Lisäksi on edelleen selkeytettävä ja lyhennettävä määräaikoja niiden hankkeiden osalta, jotka eivät sijaitse ”uusiutuvan energian tuotantoa nopeuttavilla alueilla”, ja otettava käyttöön keskitettyjä asiointipisteitä uusiutuvan energian lupamenettelyjä varten.

(34) Lisääntyvät pullonkaulat uusiutuvien energialähteiden saatavuudessa ja negatiiviset hintajaksot vuosina 2023 ja 2024 kertovat sähköverkkoihin kohdistuvista paineista ja tarpeesta lisätä edelleen kysynnän ja varastoinnin, myös lämpöenergian varastoinnin, joustavuutta ([41]). Tällaisten joustoratkaisujen käyttöönottoa on jatkettava, jotta verkkoon voidaan integroida nykyistä suurempia määriä uusiutuvaa energiaa ja varmistaa energian toimitusvarmuus. Sähköverkon haltijat RTE ja Enedis ovat äskettäin ilmoittaneet merkittävistä investointisuunnitelmista verkon kehittämiseksi seuraavien 15 vuoden aikana ([42]). RTE:n suunnitelma on kuitenkin vielä kuulemisvaiheessa. Ranska on viime vuosina teettänyt yhteenliitäntähankkeita Italian kanssa (Savoiji-Piemonte), ja tulevina vuosina on suunnitteilla uusia hankkeita, kuten Celticin yhdysputki ja Biskajanlahden hanke. Näiden investointisuunnitelmien nopea viimeistely ja toteuttaminen helpottaisi investointeja uusiutuviin energialähteisiin ja nopeuttaisi hiilestä irtautumista. On myös ratkaisevan tärkeää ottaa pitkän aikavälin suunnittelussa huomioon yhteydet naapurimaihin, erityisesti Iberian niemimaahan, jotta voidaan edistää EU:n markkinoiden yhdentymistä. Rajat ylittävien sähköverkkojen yhteenliitäntäaste oli Ranskassa vuonna 2024 alle EU:n tavoitteen, joka on 15 prosenttia ([43]) vuoteen 2030 mennessä.

(35) Rekrytointivaikeuksista ilmoittaneiden yritysten osuus pieneni vuonna 2024 ja vuoden 2025 ensimmäisellä neljänneksellä talouskasvun hidastuessa, mutta tuoreen tutkimuksen mukaan hakijoiden puutteellinen profiili on edelleen toinen kahdesta tärkeimmästä rekrytoinnin esteestä yhdessä työvoimapulan kanssa, erityisesti autoteollisuuden, rakennusalan ja hoiva-alan kaltaisilla keskeisillä aloilla ([44]). Ranska on tehnyt merkittäviä investointeja työntekijöiden täydennys- ja uudelleenkoulutukseen elpymis- ja palautumistukivälineen tuella, mikä on lisännyt koulutukseen osallistuvien aikuisten määrää hieman (49,2 % vuonna 2022, kun se vuonna 2016 oli 48,4 %). Näillä ohjelmilla ei kuitenkaan ole aina onnistuttu lisäämään alhaisen osaamistason työntekijöiden ja ikääntyneiden työntekijöiden osallistumista. Ohjelmat eivät ole myöskään juuri edistäneet koulutukseen osallistumista ensisijaisilla aloilla (tieto- ja viestintätekniikka, terveydenhuolto, rakennusala, vihreä siirtymä). Aiempien ja viimeaikaisten investointien, kuten osaamiseen tehtäviä investointeja koskevan suunnitelman (*plan d'investissement dans les compétences*), arviointi osoittaa, että koulutustarjonnasta vain 25 prosenttia koskee ensisijaisia aloja ja 20 prosenttia kohdistuu ammatteihin, joissa on osaamisvajetta. Lisäksi vain noin 25 prosenttia vähän koulutetuista aikuisista osallistui koulutukseen vuonna 2022.

(36) Vaikka koulutukseen osoitetaan runsaasti julkista rahoitusta, Ranskan koulutusjärjestelmän tulokset ovat viime aikoina heikentyneet huomattavasti. Koulutusjärjestelmälle on myös leimallista se, että oppilaiden sosioekonominen tausta vaikuttaa tuloksiin merkittävästi. Ranskalaiset perus- ja keskiasteen oppilaat suoriutuvat matematiikassa ja luonnontieteissä EU-verrokkejaan heikommin ([45]), ja matematiikassa, lukutaidossa ja luonnontieteissä heikosti suoriutuvien 15-vuotiaiden osuus on kasvanut merkittävästi vuodesta 2018 ([46]) samalla kun parhaiten suoriutuvien oppilaiden osuus on pienentynyt. Myös sosioekonomiset erot kuuluvat Ranskassa EU:n suurimpiin. On ratkaisevan tärkeää parantaa oppilaiden suoriutumista perustaidoissa varhaisesta iästä alkaen. Alustavien arviointien perusteella

([40]) Vuonna 2023 uusiutuvan energian osuus energian kokonaisloppukulutuksesta oli 22,3 prosenttia, mikä tarkoittaa, että Ranska oli edelleen jäljessä uusiutuvaa energiaa koskevasta vuoden 2020 sitovasta tavoitteesta, joka on 23 prosenttia.
([41]) Bilan électrique 2024 | RTE.
([42]) RTE présente les grandes orientations de sa stratégie de transformation du réseau de transport d'électricité à l'horizon 2040 | RTE.
([43]) Määritellään tuontikapasiteettina suhteessa jäsenvaltion asennettuun tuotantokapasiteettiin.
([44]) France Travail - Enquête besoin en main-d'œuvre 2025.
([45]) 2023 Trends in International Mathematics and Science Study (TIMSS) survey.
([46]) Kansainvälisen oppimistulosten arviointiohjelman (PISA) vuoden 2022 tutkimuksen mukaan Ranskassa 15-vuotiaista 28,8 prosenttia suoriutui heikosti matematiikassa (29,5 % koko EU:ssa), 26,9 prosenttia lukemisessa (26,2 % EU:ssa) ja 23,8 prosenttia luonnontieteissä (24,2 % EU:ssa).

luokkakokojen puolittaminen ns. ensisijaisilla alueilla (*zones d'éducation prioritaire*) on vaikuttanut myönteisesti oppilaiden koulutustuloksiin, mutta 70 prosenttia huono-osaisista oppilaista käy koulua tällaisten alueiden ulkopuolella eikä voi siksi saada tukea. Lisäresurssien osoittaminen asteittain ja yhteistyön edistäminen huono-osaisialla alueilla olevien koulujen ja paikallisten toimijoiden välillä voisi auttaa vastaamaan heikosti suoriutuvien tai huono-osaisten oppilaiden tarpeisiin. Opetusministeriö toteutti vuonna 2023 toimenpiteitä, joilla kannustettiin edistämään sosiaalista monimuotoisuutta sekä julkisissa että yksityisissä kouluissa. Lisäksi käyttöön otettiin kaikille opiskelijoille yksi eriytetty ranskan ja matematiikan viikkotunti. Toistuvat muutokset ovat kuitenkin johtaneet siihen, että täytäntöönpanoon ja arviointiin ei ole ollut riittävästi aikaa eivätkä opettajat ole sitoutuneet uudistuksiin riittävästi. Olemassa olevan datan ja arviointien parempi hyödyntäminen, tiiviimpi yhteistyö koulutusyhteisön kanssa sekä koulujen ja opettajien pedagogisen autonomian kunnioittaminen voisivat auttaa suunnittelemaan tuloksellisemman perustaitoja koskevan strategian.

(37) Opettajien palkkoja korotettiin vuonna 2023, mutta on liian aikaista arvioida korotuksen vaikutuksia, joten huoli opettajan ammatin houkuttelevuudesta on edelleen olemassa, ja opettajapula heikentää koulutustuloksia. Kilpailuun perustuviin rekrytointikokeisiin osallistuu yhä vähemmän hakijoita suhteessa avointen virkojen määrään, mikä vähentää kokeiden valikoivuutta, erityisesti matematiikassa ja joissakin opettajankoulutuslaitoksissa ala-asteen opettajien osalta ([47]). Ammatin houkuttelevuuden vähenemiseen voi olla monia syitä. Vuonna 2022 keskiasteen jälkeisistä opiskelijoista 63 prosenttia mainitsi syyksi olla ryhtymättä opettajaksi työehdot, kuten luokkien koon (EU:n suurimpien joukossa), työmäärän, liikkuvuutta koskevat säännöt ja palkan ([48]). Opetuksen laatua voi heikentää myös lisääntyvä turvautuminen määräaikaisiin opettajiin, joiden koulutustaso on matalampi ja joilla on vähemmän kokemusta sekä heikommat mahdollisuudet päästä koulutukseen kuin vakituisilla opettajilla. Opetusolosuhteita on pyritty parantamaan muun muassa vahvistamalla alemman perusasteen opettajien koulutusta ranskan kielessä ja matematiikassa. Tällaisia toimenpiteitä on kuitenkin varaa laajentaa edelleen erityisesti pienentämällä luokkakokoa lasten lukumäärän vähetessä, sovittamalla perus- ja jatkokoulutus paremmin yhteen oppilaiden muuttuvien tarpeiden kanssa ([49]) ja lisäämällä opettajien ja koulujen autonomiaa ([50]). Ranskan tilintarkastustuomioistuin (*Cour de Comptes*) varoittaa erityisesti, että rehtorien mahdollisuudet ottaa huomioon oppilaiden tarpeet ja paikalliset olosuhteet ovat käytännössä rajalliset ([51]). Opettajien ja laajemman opetusyhteisön kuuleminen nykyisistä peruskoulutuksen uudistamista koskevista suunnitelmista voisi myös lisätä sitoutumista ja houkuttelevuutta.

(38) Lapsilla on Ranskassa suurempi köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen riski kuin muulla väestöllä (26,2 % vs. 19 % vuonna 2024) ja muissa EU-maissa (26,2 % vs. 24,2 % vuonna 2024). Lisäksi lasten köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen riski on kasvanut merkittävästi viime vuosina ([52]), vaikka se pieneni vuonna 2024. Työttömissä kotitalouksissa elävien lasten osuus oli Ranskassa 9 prosenttia vuonna 2024, mikä on EU:n korkeimpia. Yksinhuoltajaperheillä, joissa huoltaja on usein äiti, on merkittäviä ja erityisiä haasteita työnsaannissa ([53]), ja myös työssäkäyvistä yksinhuoltajista joka viides oli köyhyysvaarassa vuonna 2024. Yksi suurimmista yksinhuoltajien työllistymisen esteistä on varhaiskasvatuksen ja lastenhoitopalvelujen saatavuus. Ranskassa ero lastenhoitopalvelujen saatavuudessa hyväosaisten ja huono-osaisten lasten välillä (41,6 v.15,8 prosenttiyksikköä) on yksi EU:n suurimmista. Köyhyys- tai syrjäytymisvaarassa olevissa kotitalouksissa asuvista (0–3-vuotiaista) lapsista 72,6 prosenttia ei vuonna 2024 hyötynyt virallisista lastenhoitopalveluista. Vaikka lastenhoitopalvelujen piiriin kuuluvien lasten osuus on Ranskassa suhteellisen suuri, palvelujen saatavuus ja kustannukset vaihtelevat suuresti maan eri alueilla ([54]). Lisäksi vanhemmilla, joilla on epätyypilliset työajat tai jotka ovat työttömiä, on vaikeuksia löytää sopivia lastenhoitopalveluja ([55]), mikä vaikeuttaa heidän työnhaku- ja koulutusmahdollisuuksiaan. Työnteon erityisten esteiden poistaminen ja varhaiskasvatuksen saatavuuden parantaminen auttaisivat vanhempia kouluttautumaan, lisäisivät työllistymismahdollisuuksia ja parantaisivat lasten koulutustuloksia lyhyellä ja pitkällä aikavälillä. Tästä hyötyisivät erityisesti huono-osaiset lapset ([56]).

([47]) France Stratégie, 2024, Working in Public Service: The Challenge of Attractiveness.
([48]) Cour de Comptes, Devenir enseignant: la formation initiale et le recrutement des enseignants des premier et second degrés, Rapport public thématique, 2023.
([49]) Education: comment mieux orienter la dépense publique, Conseil d'analyse économique, 2025, saatavilla osoitteessa Éducation: comment mieux orienter la dépense publique.
([50]) Lastra-Anadón, C. ja S. Mukherjee (2019), Cross-country evidence on the impact of decentralisation and school autonomy on educational performance, OECD Working Papers on Fiscal Federalism, No. 26, OECD Publishing, Pariisi, https://doi.org/10.1787/c3d9b314-en.
([51]) Cour des comptes, Mobiliser la communauté éducative autour du projet d'établissement, Rapport public thématique, 2023.
([52]) Manner-Ranskassa (josta on saatavilla vertailukelpoisia aikasarjoja) köyhyys- tai syrjäytymisvaarassa olevien lasten osuus kasvoi 24,1 prosentista 25,7 prosenttiin vuosina 2019–2023.
([53]) Sénat (2024). Familles monoparentales: pour un changement des représentations sociétales.
([54]) CNAF-ONAPE, L'accueil des jeunes enfants – Édition 2024.
([55]) Cour des Comptes, La politique d'accueil du jeune enfant, joulukuu 2024.
([56]) OECD (2025), Reducing Inequalities by Investing in Early Childhood Education and Care, Starting Strong, OECD Publishing, Pariisi, https://doi.org/10.1787/b78f8b25-en.

(39) Koska euroalueen jäsenvaltioiden taloudet ovat tiiviisti yhteydessä toisiinsa ja koska ne myötävaikuttavat yhdessä talous- ja rahaliiton toimintaan, neuvosto suositti vuonna 2025, että euroalueen jäsenvaltiot toteuttavat – myös elpymis- ja palautumissuunnitelmiensa kautta – toimia vuonna 2025 annetun, euroalueen talouspolitiikkaa koskevan suosituksen noudattamiseksi. Suositukset (2), (3), (4) ja (5) auttavat Ranskaa noudattamaan vuoden 2025 suositusasiakirjassa euroalueelle annettua ensimmäistä suositusta, joka koskee kilpailukykyä, suositukset (4) ja (5) auttavat noudattamaan toista suositusta, joka koskee resilienssiä, ja suositus (1) kolmatta suositusta, joka koskee makrotaloudellista ja rahoitusvakautta,

SUOSITTAA, että Ranska toteuttaa vuosina 2025 ja 2026 toimia, joilla se

1. kasvattaa yleisesti puolustus- ja turvallisuusmenoja ja puolustusvalmiutta varmistaen samalla velkakestävyyden 6 päivänä maaliskuuta 2025 annettuja Eurooppa-neuvoston päätelmiä noudattaen; noudattaa neuvoston 21 päivänä tammikuuta 2025 suosittamia nettomenojen enimmäiskasvuprosentteja liiallisen alijäämän tilanteen lopettamiseksi; toteuttaa neuvoston 21 päivänä tammikuuta 2025 suosittaman pidennetyn sopeutuskauden perustana olevan uudistusten ja investointien kokonaisuuden;

2. varmistaa elpymis- ja palautumissuunnitelman ja siihen kuuluvan REPowerEU-luvun tuloksellisen täytäntöönpanon ottaen huomioon määräajat, joita uudistuksiin ja investointeihin asetuksen (EU) 2021/241 nojalla sovelletaan, jotta ne saadaan ajoissa päätökseen; nopeuttaa koheesiopolitiikan ohjelmien (EAKR, JTF ja ESF+) toteuttamista hyödyntäen tarvittaessa väliarvioinnin tarjoamia mahdollisuuksia; parantaakseen kilpailukykyä hyödyntää parhaalla mahdollisella tavalla EU:n välineitä, InvestEU-ohjelman ja Euroopan strategisten teknologioiden kehysvälineen tarjoamat mahdollisuudet mukaan lukien;

3. yksinkertaistaa edelleen sääntelyä, vähentää yritysten hallinnollista taakkaa ja sääntelyrajoituksia erityisesti palvelualalla; vahvistaa yritysten T&K-intensiteettiä kohdentamalla paremmin julkisia tukijärjestelmiä, joilla kannustetaan yrityksiä T&K-toimintaan ja edistetään innovaatioiden levittämistä, ja lisäämällä korkeakoulujen ja yritysten välistä yhteistyötä tukevan ekosysteemin vaikuttavuutta; edistää pk-yritysten digitalisaatiota muun muassa parantamalla tähän tavoitteeseen osoitettujen julkisten tukitoimenpiteiden vaikuttavuutta;

4. nopeuttaa kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistä poistamalla esteitä ja tarjoamalla kannustimia vähäpäästöisten liikennemuotojen ja ajoneuvojen kysynnän ja tarjonnan lisäämiseksi, parantamalla energiatehokkuutta ja vähentämällä riippuvuutta fossiilisista polttoaineista rakennuksissa kannustamalla toteuttamaan pitkälle meneviä perusparannuksia; nopeuttaa uusiutuvan energian hankkeiden käyttöönottoa muun muassa virtaviivaistamalla edelleen lupamenettelyjä ja saattamalla päätökseen ”uusiutuvan energian tuotantoa nopeuttavien alueiden” perustamisen; edistää energian kysyntäpuolen jousto- ja varastointiteknologioita ja varmistaa riittävät investoinnit sähköverkkokapasiteettiin, myös rajat ylittäviin yhteenliitäntöihin;

5. pyrkii edelleen korjaamaan osaamisvajetta tukemalla alhaisen osaamistason ja ikääntyneiden työntekijöiden pääsyä koulutukseen ja parantamalla koulutustarjonnan työmarkkinarelevanssia; parantaa koulutustuloksia ja vähentää eriarvoisuutta koulutuksessa muun muassa varmistamalla, että kaikki huono-osaiset oppilaat voivat hyötyä paremmasta tukiopetuksesta; lisää opettajan ammatin houkuttelevuutta muun muassa parantamalla työehtoja sekä perus- ja jatkokoulutusta; ehkäisee ja vähentää lapsiköyhyyttä poistamalla esteitä, jotka kaikkein huono-osaisimmissa kotitalouksissa haittaavat vanhempien integroitumista työmarkkinoille ja pääsyä laadukkaaseen varhaiskasvatukseen.

Tehty Brysselissä 8 päivänä heinäkuuta 2025.

Neuvoston puolesta

Puheenjohtaja

S. LOSE